Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 5 (3520) Варшава, 2 лютого 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

До Венґожева повернувся Перегляд вертепів, колядок та щедрівок. с. 8

Фото Григорія Сподарика

Закон про нацменшини: від новелізації до оновлення. І так далі. с. 2

Польський президент зустрівся з нацменшинами й представниками конфесій. с. 5

ISSN 027-8254
9 770027 825252 05

eprasa.pl 4061567a6b

Ярослав СИРНИК
Фото Павла Лози та з фейсбук-сторінки StronaMniejszosciowaKWRiMNE

Закон про нацменшини: від новелізації до оновлення. І так далі

У «Нашому слові» з'явилася нещодавно стаття під заголовком «20 років закону про нацменшини: багато впорядкував, але потребує оновлення». Сам заголовок, як видно, доволі оптимістично резюмує поставлене у тексті питання. Насамперед шкода тільки, що автор статті не подивився у редакційний архів (або ж і у свій власний), оскільки рівно 10 років тому на сторінках «Нашого слова» можна було прочитати, що «прийнятий 10 років тому Закон про національні та етнічні меншини й регіональну мову є добрим актом, але сьогодні вимагає новелізації».

У статті, відзначимо, показані як недоліки, так і позитиви існування документа. Наприклад, на думку Григорія Купріяновича, «цей закон – мала конституція меншин у Польщі». Далі він же стверджує, що «закон створив (...) стабільні рамки функціонування меншин», додаючи однак, що «багато врегулювань стало недостатніми або мертвими». Григорій Купріянович стверджує також, що «ми дозріли до того, щоб на державному рівні було створене окреме управління у справах нацменшин». Крім цього, він порушує різні питання. «Фундаментальною проблемою» називає «брак врегулювань щодо утворення меншинних установ культури». Звертає теж увагу, що «вживання двомовних назв місцевостей та використання своєї мови як допоміжної на рівні самоврядних установ» в українському контексті теоретичне, що «немає (...) врегулювань, які б гарантували присутність меншин у державних медіа», та що «бракує й правового захисту історичної пам'яті меншин, зокрема від нищення пам'ятників».

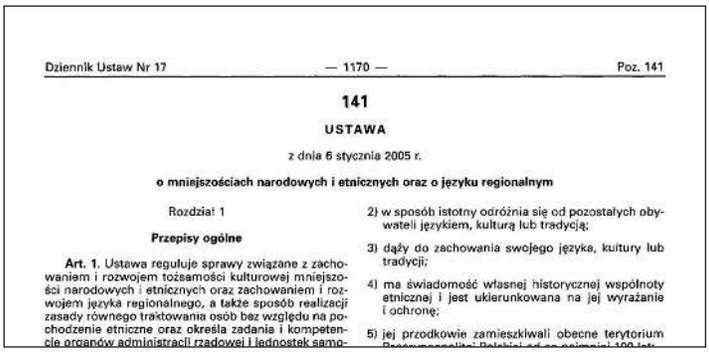

Dziennik Ustaw Nr 17 — 1170 — Poz. 141

141

USTAWA

z dnia 6 stycznia 2005 r.

o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje sprawy związane z zachowaniem i rozwojem tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniem i rozwojem języka regionalnego, a także sposób realizacji zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie etniczne oraz określa zadania i kompetencje organów administracji rządowej i jednostek samo-

2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;

3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;

4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;

5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium

Наведені слова можна розуміти як пропозиції щодо коректи закону. Якщо вони теза – спробуймо далі сформулювати антитезу. Тому подивімося інакше на справу, виходячи не із закону, а питань, що нам, громадянам Польщі, реально потрібно і чи який-небудь окремий закон про нацменшини може нам це дати. А ще спробуймо подумати, яку ціну мусимо за існування закону в нинішньому вигляді платити.

Отже, що потрібно громадянину Польщі, який хоче реалізувати свої потреби у культурному, суспільному, але також економічному та політичному просторах? Потрібні насамперед безпека, свобода і рівність шансів. Тобто громадянин, у рамах конституційного закону, має право реалізувати все, чого хоче, а держава має обов'язок (на те вона й існує) створити для цього всі необхідні умови. Можливо, беручи таку передумову, було і прийнято закон про меншини. Це оптимістичний варіант. Напевно, закон мав у свій час стати доказом правильного підходу держави до національного питання. Він увійшов у дію через кілька місяців після вступу Польщі до Європейського Союзу. Проте сьогодні видно, що цей закон стає доказом чогось доволі іншого, оскільки, як згадав Григорій Купріянович, у багатьох аспектах, особливо щодо українського питання, документ – «мертвий».

Запитаймо: а що змінилося б у статусі українців у Польщі (ідеться про громадян Польщі), коли б закон про нацменшини не існував? Чи зникли б форуми для дискусій? Чи було б скасовано дотації на розвиток культури? Що реально змінилося б у нинішній системі освіти для нацменшин? Загалом ці гіпотетичні питання зводяться до одного: що насправді отримуємо від існування закону про нацменшини за рахунок того, що у законі записано нас – кажучи умовно – як «громадян у дужках», а ще й, по суті, розділено громаду нащадків переселенців акції «Вісла»?

Чому «громадяни в дужках»? А як інакше сприймати твердження, що національна меншина – це група громадян, яка «utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie»? Дехто скаже: «Все ок, ми так хочемо». Напевно, не всі, це по-перше. Вжите поняття суперечить, на мій погляд, преамбулі конституції, це по-друге. А ще подумаймо, чи воно не є цією хвірткою (або точніше – однією з них), яка фактично ставить нас у якості «заручників» міжнародної політики? Бо коли ні, тоді до чого у законі, який стосується нас як громадян польської держави, посилатися на іншу державу?

У законі про нацменшини існує зрештою ще більш «феєричний» запис, який, по суті, може обурювати не лише лемків, які вважають себе водночас частиною українського народу. Читаємо ж: етнічні меншини (серед яких – згадані in gremio лемки), згідно із законом, – це група громадян, яка «nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie». На цьому фоні видно, з яким великим зусиллям пов'язане існування і діяльність нашого Об'єднання лемків (а при нагоді: якою болісною мусить бути для лемків, що вважають себе українцями, манера «Нашого слова» ставити між цими двома етнонімами твердий сполучник «і»).

Потрібна, отже, не те що зміна закону про нацменшини, але, гадаю, насамперед зміна розуміння громадян-

eprasa.pl 4061567a6b

Засідання Спільної комісії уряду і нацменшин

ства взагалі. На сьогодні, попри все, домінує у суспільно-політичній риториці Польщі етнічний/племінний націоналізм. Будьмо справедливими – це стосується як більшості, так і меншостей. І саме у такому наспіві записаний закон від 2005 року.

Фундаментальною зміною було б відмінити закон цілком, але фундаментальної зміни навряд чи варто сподіватися. Насамперед тому, що бюрократія так не працює. Що тоді взамін?

Питання регіональної мови (але також вживання англійської мови) можна було розв'язати за рахунок зміни (доповнення) закону про урядову мову (зараз це закон про польську мову). Чи потрібні двомовні адміністративні таблиці? На мою особисту думку, ні. Чи і хто взагалі користується з «привілею» вживання регіональної мови в державних адміністраціях? Подивімося зрештою з іншого боку: чи потрібен був мовний спецзакон, щоб з'явилися написи українською мовою у містах, щоб українська стала мовою інтернет-сайтів урядових та самоврядних інституцій (навіть шкіл), комерційних підприємств, коли у 2022 році масово почали приїжджати утікачі з України?

Питання підтримки культури також може бути вписане у загальні рамки культурної політики держави. Можливо, замість нинішніх формулювань потрібно було б домагатися, наприклад, виділення встановленого відсотка бюджету для підтримки культури у формах, які самі громадяни вважають найдієвішими? Маємо добрий зразок: 1,5% нашого податку, який можна призначити на діяльність організації суспільного благоустрою. Замість окремого механізму редистрибуції для нацменшин, може, варто думати про ширший громадський альянс для збільшення такого відрахування з 1,5%, наприклад, до 3%? Це відрахування, як орієнтуюся, торкається всіх платників податку на доходи, отже, всіх, хто у Польщі розраховує свою податкову декларацію, не лише польських громадян.

Питання освіти (можна сказати жартома – не цей Сирник). Втім, зовсім очевидне, що системи щодо сформульованих подекуди амбіцій немає. Чи може бути, це окреме питання, враховуючи розпорошення та рівень асиміляції. Якщо подивитися у перспективу, можливо, варто б більшу увагу присвятити розробці моделі співпраці, наприклад, з українськими приватними школами у великих містах. Якщо освітня субвенція «іде за дитиною», справа простіша, якщо ні – питання: чи можна таку систему створити.

Врешті, закон про нацменшини дійсно не регулює питання історичної політики держави, хоч – знакове! – у переліку членів Спільної комісії уряду і нацменшин є представник Інституту національної пам'яті. Але ж і немає взагалі закону про історичну політику, реалізація якої віддана різним органам держави (окремим відомствам, Інституту національної пам'яті, президентові тощо). Тобто вплив громадян на історичну політику обмежений, і можливі у цьому аспекті, що видно на прикладі закону про ІНП, різні перепалки. Тому знову – чи не краще пробувати будувати або входити в альянс з групами, які домагаються загального закону, ніж бажати «особливих» записів для частини громадськості? Цей загальний закон мусив би (а принаймні повинен) віддзеркалювати конституційну преамбулу, тобто з увагою ставитися до історичного минулого «всіх громадян», а за нагоди, можливо, дав би змогу ввести корективи в інші закони (наприклад, у згаданий закон про ІНП).

Як написано – очікувати фундаментальних змін не треба. Закон не відмінять. Можливо, буде про нього щось і говоритися, можливо, теж щось у ньому колись (наприклад, за 10 років) відкоригують. Буде нагода помпезно відсвяткувати. Тільки чи для нас це не відволікання від теми? І насамкінець, я б не поспішав з висновками про потребу додаткового «управління у справах меншин». Бо ж чи не така фактично ідея самого закону про нацменшини? ●

eprasa.pl 4061567a6b

Сілезька мова буде визнана регіональною?

Кандидат у президенти Польщі Рафал Тшасковський під час зустрічі з мешканцями Щеціна, яка відбулася 22 січня, оголосив, що в разі перемоги на президентських виборах підпише закони, котрі ветував Анджей Дуда, зокрема поправку до закону про національні та етнічні меншини, відповідно до якого сілезька мова мала бути визнана регіональною.

«Я підпишу всі закони, на які президент Дуда наклав вето: про сілезьку мову (...). Підпишу це все в перший день», – оголосив Тшасковський, котрого цитує портал onet.pl.

Йдеться про поправку до закону про національні та етнічні меншини, ветовану 26 жовтня 2024 року президентом Анджеєм Дудою, що визнає сілезьку мову регіональною.

«Тут недостатньо простого переконання зацікавленої соціальної групи в тому, що вона суттєво відрізняється від інших громадян мовою, культурою чи традиціями», – зазначено в оцінці, опублікованій Офісом президента у квітні минулого року.

Анджей Дуда зазначив, що визнання сілезького етнолекту як регіональної мови може призвести до подібних очікувань серед представників інших регіональних груп, які хочуть плекати свої місцеві мови.

Нагадаємо, що під час Національного перепису населення 2021 року майже 600 тисяч осіб заявили про свою сілезьку національність.

Сьогодні лише кашубська мова має статус регіональної в Польщі.

Колядування в Кошаліні

19 січня у греко-католицькій святині Кошаліна відбулося колядування за участю вокального ансамблю «Інтонації» та хору «Первоцвіт» (на фото). Їх підготувала керівниця гуртів Вікторія Федотова. Концерт зібрав численну публіку після недільного богослужіння.

Слід додати, що 5 січня у цьому ж храмі в Кошаліні з вертепом виступили діти з місцевої парафії та пункту навчання української мови й греко-католицької релігії.

Фото надав Роман Білас

Український ліцей – з почесним званням «бронзової» школи

У Польщі у середині січня опубліковано 27-й рейтинг вебсайту Perspektywy.pl. Це сайт, котрий спеціалізується на тематиці освіти та навчання. Серед 1000 найкращих польських середніх шкіл – український ліцей Ґурова-Ілавецького. У загальному списку ліцей при Комплексі шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому посів 861-ше місце. Крім того, серед 49 найкращих загальноосвітніх шкіл Вармінсько-Мазурського воєводства ліцей з Ґурова здобув 30-те місце.

Опинитися в загальнонаціональному рейтингу вищих шкіл освітнього фонду «Перспективи» – це заслужений привід для гордості кожної середньої школи, що свідчить про гарну атмосферу в закладі, створену вчителями, та амбітність учнів. Часто школи хваляться цим успіхом на своїх офіційних шкільних сайтах, оскільки саме цим приваблюють майбутніх учнів.

Відповідно до правил, затверджених освітнім фондом, ті, хто опинився в рейтингу, мають право використовувати у 2025 році почесне звання «золотої», «срібної» та «бронзової» школи року. Український ліцей з Ґурова-Ілавецького має «бронзову» графічну оцінку якості.

Додамо, що в середині червня відбудеться урочисте надання імені Мирона Сича та прапора Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Ґурові-Ілавецькому.

Вечір колядок у Більську

15 січня у Більському будинку культури пройшов Вечір колядок. Атмосферну та видовищну церемонію підготували учні Початкової школи № 4 та вихованці Садочка № 9 «Лісова поляна» у Більську-Підляському, де вивчають українську мову. Про це повідомлено на сайті Союзу українців Підляшшя, що організував захід.

Діти та молодь під опікою керівниці Українського ансамблю пісні й танцю «Ранок» Єлизавети Томчук представили досить відомі колядки та щедрівки в різних аранжуваннях. У колядуванні допомагав теж гурт «Родина» з Дуб'яжина. На сцені виступив і колектив «Думка» з Більська-Підляського.

З колядою в Слупську

12 січня після літургії у греко-католицькому храмі в Слупську (Поморське воєводство) відбулося колядування. Про це повідомлено на сайті Вроцлавсько-кошалінської єпархії УГКЦ. Українські колядки й щедрівки виконали дитячий ансамбль «Мрія» та гурт «Вишиванка». Ансамблями керує Мирослава Булка-Максисько.

«Всі радісно провели час, насолоджуючись мелодіями колядок та слухаючи новорічних побажань», – читаємо у повідомленні.

Фото з сайту єпархії (cerkiew.net.pl)

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 4061567a6b

Павло ЛОЗА
Фото з сайту Канцелярії президента – автор Пшемислав Келер

Польський президент зустрівся з нацменшинами й представниками конфесій

Президент Польщі Анджей Дуда разом із дружиною Аґатою Корнгаузер-Дуда 14 січня провів новорічну зустріч з представниками різних релігій та національних й етнічних меншин, які проживають у Польщі.

Серед запрошених гостей були й учасники від української меншини – духовенство та співголова Спільної комісії уряду та нацменшин Григорій Купріянович.

«Це дуже символічна зустріч», – сказав президент, який підкреслив, що у ній беруть участь представники всіх найважливіших релігій, наявних у Польщі, котрі століттями будували країну.

Анджей Дуда нагадав, що два роки тому Польща відзначала 450-річчя Варшавської конфедерації – закону, який запровадив толерантність щодо віровизнання і рівність громадян перед законом.

«На цій правовій основі, між іншим, усі ці століття співіснували на землях Речі Посполитої різні релігійні групи: поряд з католиками є також євреї, мусульмани та інші національні групи. Усі разом – у межах великої Речі Посполитої багатьох націй і багатьох викликів», – додав президент.

Під час зустрічі традиційно виступили представники різних релігійних конфесій. Тим часом від імені національних та етнічних меншин і громад, які використовують регіональну мову, слово взяв співголова Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин Григорій Купріянович.

На самому початку свого виступу українець зазначив, що зустріч Нового року для громад, які святкують за юліанським календарем, є не лише символічною.

«Цієї ночі відбувалися маланки, тобто урочисті зустрічі Нового року на зразок польського Сильвестра», – сказав співголова Спільної комісії, на самому початку нагадавши присутнім про війну, яка триває в Україні: «Майже три роки, понад тисячу днів, триває повномасштабна агресія росії проти України. Сотні українських міст і сіл були знищені, тисячі людей загинули, мільйони покинули свою батьківщину. Від сили України та рішучості її захисників залежить майбутнє Європи та світу сьогодні. Лякають новини, які надходять з різних куточків земної кулі про конфлікти, що тривають, або заяви політиків, котрі ставлять під сумнів світовий порядок».

Водночас від себе як українця – громадянина Речі Посполитої, він подякував президенту за «послідовну допомогу, яку польська держава надає Україні».

«Надзвичайно важливо, що Ви як президент Речі Посполитої у всіх своїх заявах однозначно підтримуєте Україну, яка бореться за свободу і незалежність та свої євроатлантичні прагнення. Знаково і символічно, що, незважаючи на політичні розбіжності, у Польщі в цьому питанні існує консенсус між урядом і главою держави. Нехай так буде і надалі», – сказав Григорій Купріянович.

Співголова комісії нагадав, що 2025 рік стане роком кількох важливих дат, зокрема 80-річчя закінчення Другої світової війни.

«На жаль, кінець війни не приніс свободи, а запровадження комуністичного режиму в Польщі (…). Саме в 1945 році відбулася Верхньосілезька трагедія, були численні переселення та переміщення населення, дуже часто членів національних та етнічних меншин», – зазначив представник української громади.

У 2025 році виповнюється теж 110 років з моменту примусової депортації у 1915 році населення західних областей тодішньої Російської імперії, яке, як зазначив Григорій Купріянович, особливо відчуло на собі білоруське та українське населення, а також караїми й інші народи. Він також додав, що для представників меншин православного віровизнання 2025 рік пов'язаний із завершенням святкувань 100-річчя автокефалії Православної церкви в Польщі, що відбувались у 2024 році.

Звісно, у промові також згадано про 20-ту річницю прийняття Закону про національні та етнічні меншини й регіональні мови. За словами Григорія Купріяновича, створення умов для збереження і розвитку меншинами своєї ідентичності має випливати не лише з правових актів чи конституції, але й з усвідомлення того, що меншини є культурним багатством Польщі та «європейською й світовою спадщиною».

«Ми сподіваємося, що кінцевим результатом цих рефлексій про ситуацію меншин стане глибока реформа правового статусу меншин у різних сферах і внесення змін до закону, річницю якого щойно відзначили. На жаль, десять років тому процес такої новелізації не завершився успішно», – зазначив співголова Спільної комісії.

Насамкінець представник української громади подякував президентській парі за продовження традиції новорічних зустрічей.

«Нехай Новий рік принесе мир світові, а Україні – перемогу в боротьбі за волю. Бажаю всім нам миру, спокою та стабільності в цьому неспокійному світі», – підсумував Григорій Купріянович.

Такі новорічні зустрічі у президента є важливою традицією для меншини, проте їхні представники постійно очікують більш суб'єктного підходу, на що звернув увагу Рафал Бартек, член Спільної комісії уряду та нацменшин від німецької спільноти.

«Президент Анджей Дуда у своїй промові взагалі не згадав про національні та етнічні меншини, яких запросив на цю зустріч! Він навіть жодним словом не звернувся до цих кіл», – написав на своїй фейсбук-сторінці діяч з німецької меншини. ●

eprasa.pl 4061567a6b

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

Трамп закликав путіна до припинення війни в Україні

У перший день на своїй посаді президент США Дональд Трамп закликав президента росії владіміра путіна укласти угоду, щоб припинити війну в Україні. Трамп підкреслив, що продовження конфлікту руйнує рф, завдаючи їй значних економічних і людських втрат. «Я думаю, що у росії будуть великі проблеми. Погляньте на їхню економіку. Подивіться на їхню інфляцію», – сказав він.

Трамп також повідомив про плани зустрітися з путіним для обговорення шляхів завершення війни, зазначивши, що деталі зустрічі наразі узгоджуються: «Це може бути дуже скоро».

Говорячи про путіна, президент США додав: «Він не може бути в захваті. У нього справи йдуть не дуже добре. Я маю на увазі, що він мучиться... він не дуже добре виглядає... Я думаю, що він був би дуже радий закінчити цю війну».

Дональд Трамп зазначив, що президент України Володимир Зеленський сказав йому, що хоче укласти угоду, за умови, що це призведе до стійкого припинення війни, яке буде прийнятним для України.

У свою чергу путін, вітаючи Трампа із вступом на посаду президента США, заявив про свою готовність до переговорів зі Сполученими Штатами щодо війни в Україні, однак висунув ультимативну вимогу – повну капітуляцію України.

Володимир Зеленський же наголосив, що Україна прагне завершити війну, яку розв'язала росія, але не просто швидко, а головне – справедливо.

Треба нагадати, що під час передвиборчої кампанії Трамп любив хвалитися обіцянками, що йому вдасться укласти мирну угоду між росією та Україною за 24 години. Тепер він визнав, що це набагато складніше питання і його вирішення вимагатиме часу.

Новий держсекретар США Марко Рубіо наголосив, що досягнення миру є пріоритетом для адміністрації президента Дональда Трампа, але цей процес буде складним і вимагатиме значних поступок з обох сторін. Адміністрація президента має на меті завершити війну в Україні таким чином, щоб за кілька років не почалась нова війна, заявив Рубіо.

Посилення санкцій та зниження цін на нафту

Тиснучи зараз на москву, Трамп пообіцяв посилення санкцій, якщо та не погодиться на переговори про завершення війни. Американський президент заявив, що «не хоче нашкодити росії», «любить російський народ і завжди мав дуже добрі стосунки з путіним», згадав, як «росія допомогла нам перемогти у Другій світовій війні, втративши при цьому майже 60 мільйонів життів». «З огляду на все це, я збираюся зробити росії, чия економіка зазнає краху, і путіну дуже велику послугу. Домовтеся зараз і припиніть цю безглузду війну! Далі буде тільки гірше», – наголосив Трамп.

Він заявив, що в разі, якщо найближчим часом не буде укладено угоди про припинення війни, в нього не буде «іншого вибору, окрім як накласти високі податки, тарифи і санкції на все, що росія продає Сполученим Штатам та іншим країнам, яких це стосується».

Також Трамп хоче домогтися зниження глобальних цін на нафту, завдяки чому, на його думку, вдасться завершити війну. Він анонсував, що збирається попросити Саудівську Аравію та Організацію країн-експортерів нафти (ОПЕК) знизити ціни на нафту. Трамп поклав на ці країни часткову відповідальність «у певній мірі за те, що відбувається в Україні, де гинуть мільйони людей».

«Її треба знизити – що, на мій подив, вони не зробили до виборів… Якби ціна впала, російсько-українська війна закінчилася б негайно. Просто зараз ціна досить висока, тому війна триватиме», – заявив він. На думку американського президента, ціна на нафту мала бути знижена вже давно.

Як відомо, експорт нафти й газу є однією з головних статей доходів російського бюджету на тлі санкцій після повномасштабного вторгнення в Україну.

Призупинення програм допомоги не стосується постачань зброї Україні

У перший день роботи президентом США Трамп підписав указ про призупинення всіх програм зовнішньої допомоги на 90 днів, щоб визначити, чи відповідають вони його політичним цілям.

Однак цей указ не впливає на збройну підтримку України, заявив Пентагон. Оборонне відомство США пояснило, що безпекова допомога Україні «не підпадає під обмеження нещодавнього указу про іноземну допомогу, оскільки він стосується лише програм розвитку, а не військової підтримки». Таким чином, указ Трампа не впливає на контракти на виготовлення зброї для України за програмою «Ініціатива сприяння безпеці України» (USAI), укладені за адміністрації Джо Байдена.

Також, пояснюють у «Голосі Америки», указ не стосується залишкового і раніше запланованого постачання зброї зі складів США за повноваженнями президента зі скорочень запасів (PDA), оголошене Байденом.

Зі свого боку президент Володимир Зеленський повідомив журналістам, що наразі змін у надходженні допомоги від США до України немає. «Поки що все йде, як іде», – сказав він.

Додамо, що, серед іншого, наказ призупинити всі проєкти та видатки на них отримала й Американська агенція з міжнародного розвитку (USAID) в Україні. USAID в Україні підтримує відбудову шкіл, надання медичних послуг, ремонт критичної енергетичної системи. Українські організації отримують листи щодо необхідності призупинити активності, що фінансувались коштом USAID або організацій, залежних від американського фінансування.

США призупиняють програми в'їзду мігрантів, в тому числі українців

Чиновники Міністерства внутрішньої безпеки США наказали призупинити низку програм, які дозволяли біженцям тимчасово оселитися в Штатах, включно з ключовою ініціативою, що надає можливість в'їзду в країну для українців. Про це пише видання The New York Times з посиланням на електронний лист міграційного відомства.

eprasa.pl 4061567a6b

Директива, що міститься в електронному листі, вимагає негайно припинити прийняття «остаточних рішень» щодо заявок, пов'язаних з цими програмами, поки адміністрація розглядає їх і вирішує, чи припиняти їхню дію.

Видання пише, що масштаб програм, згаданих у цій паузі, величезний, і це рішення заблокує в'їзд іммігрантів, які тікають з «найбільш нестабільних і відчайдушних місць у світі» – України, Куби, Гаїті, Венесуели й інших.

NYT нагадує, що представники адміністрації заявили, що президент Трамп вважає, що багато з цих програм ніколи не були законними з самого початку.

Зазначається, що серед програм – «Єдність заради України», ініціатива часів Байдена, яка дозволяла українським іммігрантам тимчасово в'їжджати до Сполучених Штатів, якщо вони мали фінансових спонсорів.

За даними уряду, станом на вересень 2023 року понад 150 000 українців в'їхали за цією програмою.

Треба додати, що останнім часом у Німеччині почали говорити про скорочення допомоги біженцям з України. Зокрема, німецький канцлер Олаф Шольц заявляв про необхідність заохотити безробітних українців у Німеччині знайти роботу або повернутися на батьківщину.

Також від української влади з'явилися повідомлення про створення Центрів повернення українців, зокрема у Чехії, Німеччині та Польщі. Вони допомагатимуть українським біженцям повернутися на батьківщину, а також слугуватимуть культурними та громадськими центрами.

В МЗС анонсували більше цифрових послуг для українців за кордоном

Міністерство закордонних справ України готує значне розширення цифрових консульських послуг для українців за кордоном протягом 2025 року.

Міністр закордонних справ Андрій Сибіга зазначив, що цьогоріч має повноцінно запрацювати система е-Консул, що спростить доступ до консульських послуг.

Зокрема, планують запустити автоматизовані нотаріальні послуги у всіх українських дипустановах за кордоном.

«Це означає, що в е-Консул можна буде обрати тип необхідної довіреності чи заяви, за потреби – додати інформацію, й під час візиту до консула на вас чекатиме готовий до підписання документ. Економія часу та зусиль», – зазначив він.

Також протягом шести місяців у системі мають запрацювати нові сервіси для найбільш затребуваних послуг. За словами Сибіги, досвід отримання державних послуг для закордонних українців буде подібним за простотою та доступністю до досвіду користування «Дією».

В лютому у кількох країнах запровадять кур'єрську доставку закордонних паспортів у співпраці з «Новою поштою», що означає, що заявникам достатньо буде один раз відвідати дипустанову – для здачі біометрики.

З весни МЗС планує почати видачу за кордоном посвідчень водія.

У другій половині 2025 року має запрацювати комплексна послуга з реєстрації народження дитини за кордоном, яка включатиме державну реєстрацію народження, набуття громадянства України за народженням, реєстрацію в Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, внесення дитини до Єдиного державного демографічного реєстру.

Міністр наголосив, що у цей же строк в українських дипустановах має стати доступною можливість оформлення податкового номера (РНОКПП) та ID-картки.

Нагадаємо, у грудні Кабмін затвердив документ, що додатково спрощує консульські послуги для громадян України за кордоном.

Опитування: емігрувати чи ні?

21% українців хотіли б емігрувати після повного відкриття кордонів через відсутність можливостей для розвитку та наслідки війни. Водночас 70% не планують виїжджати на постійне місце проживання, а 9% не змогли визначитися з відповіддю.

Серед чоловіків частка тих, хто хотів би емігрувати, становить 25%, тоді як серед жінок – 17%. Найчастіше бажання виїхати висловлювали молоді люди віком від 18 до 29 років – 33%.

Зі збільшенням віку частка охочих покинути країну зменшується: серед респондентів 30–39 років виїхати хотіли б 27%, 40–49 років – 23%, 50–59 років – 16%, а серед тих, кому понад 60 років, – лише 9%.

26,5% респондентів, які до початку повномасштабного вторгнення мешкали у східних областях, заявили про бажання виїхати за кордон на постійне місце проживання, якщо кордони будуть відкриті для всіх категорій населення. Серед мешканців західних регіонів цей показник становить 23%, у центральних областях – 19%, а в південних – 12%.

Серед тих, хто планує покинути Україну, основними мотиваціями є: відсутність можливостей для розвитку – 30,5%; загроза життю через війну – 29%; недостатня соціальна підтримка з боку держави – 29%; бажання возз'єднатися з рідними – 26%; необхідність евакуювати залежних родичів – 23%; неможливість знайти відповідну роботу – 21%.

Опитування проведене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у період з 29 листопада по 14 грудня 2024 року.

Прогнози НБУ

Національний банк погіршив оцінку зростання реального ВВП України з 4,3% до 3,6% у 2025 році та з 4,6% до 4% за підсумками 2026 року.

«Ураховуючи безпекові ризики та складну ситуацію на ринку праці, НБУ знизив прогноз зростання реального ВВП на 2025 рік – до 3,6%», – йдеться у пресрелізі відомства.

За оцінками НБУ, у 2024 році реальний ВВП України зріс на 3,4%, що менше за жовтневий прогноз НБУ. Темпи економічного зростання сповільнилися порівняно з 2023 роком.

Водночас базовий сценарій прогнозу НБУ, як і раніше, передбачає поступове повернення економіки до нормальних умов функціонування. Відповідно у 2026-2027 роках очікується помірне пришвидшення економічного зростання – до близько 4%.

З одного боку, наслідки війни, що позначилися на дефіциті робочої сили та нестачі виробничого капіталу, і надалі обмежуватимуть економіку.

З іншого, – відновленню сприятимуть інвестиції в енергетичні та виробничі потужності, збереження доволі м'якої фіскальної політики та зростання приватного споживання на тлі збільшення доходів населення.

eprasa.pl 4061567a6b

ТЕМА НОМЕРА

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

До Венґожева повернувся Перегляд вертепів, колядок та щедрівок

Після довгої перерви, викликаної пандемією, у Венґожеві провели Перегляд вертепів, колядок і щедрівок. Відновлений захід зібрав приблизно двісті артистів різних поколінь і показав, що громада відчутно потребує такого заходу.

Перегляд, організований 18 січня венґожевським гуртком Об'єднання українців у Польщі та місцевою греко-католицькою парафією, став справжнім святом для всіх присутніх. Вітаючи гостей, владика Аркадій Трохановський сказав:

– Скористаймося духовно з цього радісного часу, тому що коляда – це радість. І вміймо цю радість нести кожного дня і ділитися з нашими ближніми.

Владика також зауважив, що учасники прибули як паломники до цього храму, щоб спільно заколядувати в українській родині, розповісти про народження Ісуса Христа різними способами.

– Це важливо, бо новонароджений Христос приходить до нас з миром, щоб скріпити нас у вірі, щоб ми відновили відносини з Богом, щоб прославляли любов у людських серцях. Нехай з кожною колядою Ісус Христос народжується в нас, через нас і для нас, щоб ми були паломниками надії, щоб сіяли добро, – додав він.

Учасників також привітав вармінсько-мазурський воєвода Радослав Круль, який подякував усім за плекання українських традицій.

Колядування та вертепи мають велике значення в нашій культурі, бо відображають національну ідентичність та духовність. На заході пролунали найпопулярніші українські колядки, як «Бог ся рождає», «Нова радість стала» чи «Добрий вечір тобі». Крім традиційних, на огляді з'явилися й твори в сучасному музичному аранжуванні. Вишукані маски, костюми, вбрання царів, пастушків, чорт та єврей, різноманітні лампадки показують, що артисти відповідально поставилися й до візуального боку своїх виступів. А діти з Бартошиць згадали, що Ірод наших часів називається путін.

Такі події, як венґожевська, нагадують нам про важливість збереження традицій та їхню передачу новим поколінням. Вони створюють простір для обміну культурними цінностями та зміцнення громади. Підтверджує це Ольга Пік-Кішко – представниця батьків та дітей, членкиня ґіжицького гуртка ОУП, який приїхав на огляд з вертепом. Ґіжиччанам цього року врешті вдалося створити групу, яка пішла з колядою та вертепом до близько 20 сімей.

– Люди сприймали нас дуже добре. В очах представників старшого покоління часом з'являлися сльози. Нам дякували, частували солодким і не тільки. Дехто говорив, що наступного року хоче до нас приєднатися, – згадує Ольга Пік-Кішко.

Своєю чергою директорка школи в Бартошицях Любомира Тхір зауважила, що такі заходи дають можливість подивитися, як виступають і працюють інші діти та вчителі. Вона підкреслила також, що захід дозволяє навчити дітей любові до рідних традицій.

– Дуже мене тішить, що сьогодні я вперше від давнього часу побачила виступи родини, де є батько, мама і навіть маленька дитина на руках. Це зворушливо і дуже позитивно, – відзначала Любомира Тхір. На її запрошення огляд відвідали також учні української школи в Білому Борі, які раніше виступили в Бартошицях. За словами директорки, виступи учнів становлять найкращу рекламу того, що варто вивчати українську мову, записувати дітей до українських пунктів навчання та шкіл у Польщі.

eprasa.pl 4061567a6b

Тим часом молоді гості з Білого Бору, якими опікується вчителька Галина Томич, підкреслювали, що виїзди за межі свого регіону дають, серед іншого, нові знайомства. А на запитання про те, чому важливе саме колядування, одностайно відповіли, що це традиція, якої просто не можна забувати.

Пильно за виступами своїх учнів стежила вчителька української школи в Ґурові-Ілавецькому Анна Корцін. Артисти, з якими вона приїхала, були одними з наймолодших.

– Це правда, що ми, вчителі, переживаємо, але найважливіше те, що діти хочуть брати участь у таких заходах, вивчати українську культуру, українське слово, – підкреслила Анна Корцін. Саме цей громадський і колективний фактор, за її словами, є дуже важливим.

Про громаду говорив і голова гуртка ОУП в Оструді Франциск Кріль. Представлений гуртком з Венґожева вертеп поєднав не лише три покоління, але теж представників громад меншини та мігрантів.

– Половина тих, хто виступав, – то діти й батьки з України. Пропозиція практично вийшла від них, – підкреслив Франциск Кріль. Він переконаний, що такі спільні ініціативи стають найкращим способом об'єднувати громаду і будувати її майбутнє.

Потреба показати результати роботи учнів зі шкіл і пунктів навчання, а ще продовження традиції – це, як зауважує голова гуртка ОУП у Венґожеві Дарій Драбик, основне, що мотивувало організаторів до повернення заходу після довгої перерви. Черговим поштовхом було й те, що огляд з місцевого перетворився у подію, яку відвідують гурти з регіону, а то й більш віддалених місцевостей.

– Оцінюю, що цьогорічний перегляд мав дуже високий рівень. Важливо, що ми тут мали представників шкіл з Бартошиць, Білого Бору та Ґурова-Ілавецького. Їхні виступи можуть бути інспірацією для дітей з менших пунктів навчання, – вважає Дарій Драбик. Водночас він погоджується, що захід може підштовхнути до відродження дуже популярної колись традиції колядування від хати до хати.

На завершення усім учасникам за численну присутність і плекання рідних традицій подякували парох венґожевської парафії отець Павло Старух та ще раз владика Аркадій Трохановський. Ієрарх заохочував уже готуватися до наступного огляду.

У цьогорічній події взяли участь солісти, гурти та учні з Ґіжицька, Ґурова-Ілавецького, Білого Бору, Срокова, Бартошиць, Круклянок, Оструди, Собєх, Бань-Мазурських, Видмін, Вєнцек та Ольштина. ●

eprasa.pl 4061567a6b

ГРОМАДА

Орест ЛОПАТА

Ігор Саламон: «Щодо майбутнього українського Вроцлава я оптиміст»

Українська громада столиці Нижньої Сілезії ще з другої половини 50-х років виявляла велику активність. Це було, ніби збирання окрушків після депортаційної акції «Вісла». Тут у 1947 році опинилися «сироти» з рідних земель Закерзоння, зокрема Лемківщини. Для них називання свого пристановища, що було на вулиці Руській, стало своєрідним табу. Зв'язком цього почуття з рідним почали вони тоді своє культурне та відроджене національне життя у місті, що стоїть не на березі Сяну, а річки Одра.

У домівці, що її надала тодішня влада ПНР, ще в період УСКТ несподівано для всіх процвітало культурне життя. Існували самодіяльні колективи, приходили люди. Варто тут теж згадати покійного Левка Галя та інших інтелектуалів з кола діячів Нижньої Сілезії. Для нас важливим є те, що, окрім насамперед «української справи», вони вважали пріоритетом своїх діянь і «Наше слово». Цих людей сьогодні можна назвати «реформаторами УСКТ», вони випередили епоху.

Однак загальновідомим українським осередком домівка стала набагато років пізніше, у 90-х роках, завдяки місцевій молоді та студентам. Крім ідейних суперечок, тоді почалась серед наступних українських поколінь щоденна копітка робота. А поширилося знання про осередок тому, що молоді випускники лігницького українського ліцею вступили до вроцлавських вишів. Тим часом їхні друзі, роз'їхавшись по всій Польщі, пізніше почали відвідували своїх товаришів із Вроцлава. У домівці відбувалися вечірки «Післярейдові зустрічі» (за участю учасників походів «Рейд Карпати»), грали Маланки, концерти, у Вроцлаві існував також рок-колектив «Руська 46». Здавалося, що це місце ніколи не зачинялося. Попри розваги, цей період можна назвати як молодіжний вроцлавський «Ренесанс українства».

Проте одним тривожним симптомом було те, що домівка перебувала у поганому технічному стані та вимагала негайного ремонту. Незважаючи на фінансову скруту, за цю справу взявся Ігор Саламон. Завдяки його копітким старанням ремонтні роботи вдалося завершити. Підсумовуючи цей час, варто було б перефразувати назву головного заходу Вроцлава та сказати: «VIVA Ігор Саламон!»

«Наше слово» розпитало голову вроцлавського гуртка ОУП про те, що було колись і буде у майбутньому за адресою Руська 46А.

Вулиця Руська – а де було б нам краще?

– Це найкраще місце для українців у Польщі. Я завжди підкреслюю, що Руська 46 – найкраща адреса серед українських установ у Польщі. Історія цієї вулиці нараховує багато років. Українська громада оселилася тут, умовно кажучи, ще у 1959 році. Нам тодішня влада пропонувала домівки в інших місцях Вроцлава, ми, однак, вперто наполягали на цій історично сентиментальній для нас адресі.

Події 90-х років і ОУП

– Кожного тижня, у середи, домівка була відкрита для молоді та студентів. Цей час було повністю віддано їм. Однак ці роки, після процесів демократизації у країні, позначилися фінансовою скрутою для нашої громади. Свою діяльність ми тоді фінансували лише із членських внесків наших вроцлав'ян, не було іншої допомоги. Студенти своєю чергою у відповідь на нашу відкритість брали участь у ремонті домівки, скажімо, малювали стіни.

Найгірші труднощі викликала проста, на перший погляд, проблема: відсутність у нашій домівці туалетів. Здається, що це невелика незручність. Але коли тут проходили велелюдні заходи, як Маланка, тоді для нас це ставало трагедією. У залі налічувалось 150 людей, а туалет був поверхом вище.

Хоч жилося нам тоді відносно бідно, проте мої спогади все-таки залишаються добрими. У нас діяв танцювальний гурток, хор, молодіжний рок-колектив «Руська 46». Усі ці починання розпочато ще у 60-ті роки. Потім у 90-х трапилося так, що в нас не було грошей на поточну діяльність.

Я взявся за громадську роботу у Вроцлаві 30 років тому. Звісно, на першому плані був ремонт домівки. Крок за кроком ми його закінчили. Тоді ми почали якби все «від початку», нам вдалося вийти із, умовно кажучи, національного гетто.

Головним заходом була і залишається багатонаціональна Вроцлавська кутя. Цього року відзначаємо її 28-му річницю, коли за одним святковим столом збираються представники народів світу. Вони мають тут чи не єдину нагоду представити себе, свій фольклор, зокрема святкові страви. Цікаво, що в нашій домівці зустрічаються палестинці, тобто мусульмани, та представники єврейської громади.

Крім цього, ще з давніх років маємо дитячий конкурс «Любімо рідну мову». Запрошуємо місцевих дітей, також – із Лігниці та Білого Бору, а ще з України. Можна ще довго вести перелік наших культурних проєктів, однак головне місце у наших заходах посідає фестиваль «Viva Ukraina, Viva Polonia». Товариською подією є спортивні змагання з багатоборств, організатором яких став спортивний клуб із Харкова.

Про З'їзд

– Щодо майбутнього українського Вроцлава я оптиміст. Маємо тут стабільну ситуацію, якщо взяти до уваги кадрове питання та матеріальний складник. Будемо продовжувати дотеперішні проєкти. Дуже активно працюють у нас мігранти з України. Були нещодавно збори гуртка, після яких відчуваю, що хочеться працювати з цими людьми. Наша політика дуже проста – користуємося допомогою друзів, а недругів із націоналістичних середовищ ігноруємо. ●

eprasa.pl 4061567a6b

28-ма Вроцлавська кутя

Фото з фейсбук-сторінки вроцлавського гуртка ОУП та мера Вроцлава

Мер Вроцлава Яцек Сутрик (у центрі) та голова вроцлавського гуртка ОУП Ігор Саламон (справа)

eprasa.pl 4061567a6b

ГРОМАДА

Павло ЛОЗА
Фото з архіву Народного дому / автор Адам Яремко

Кутя в Народному домі

Українці в Перемишлі досі дуже плекають вертепи або різдвяні вистави. Огляд вертепів, поєднаний із кутею, відбувся у місті 19 січня.

Щорічна Різдвяна зустріч у Народному домі для українців з Перемишля та околиць – дуже важлива. Вона стала символом єдності української громади міста. Це також створює можливість зміцнювати зв'язки та підтримувати українські традиції. Частиною таких зустрічей обов'язково є вертепи – вистави на тему Різдва, поєднані зі спільним колядуванням. Місцева українська громада все ще активно підтримує цю традицію. Під час свят гурти колядників, які складаються переважно з дітей та молоді, а часом і дорослих, відвідують хати українських жителів міста. А «кутя» в Народному домі, можна сказати, завершує «колядування».

Цьогоріч перед виступом колядників традиційно відбулася спільна молитва у НД. На сцені разом молилися парох греко-католицької парафії отець митрат Богдан Степан та отець протоієрей Юрій Мокрауз, парох православної парафії. Також гостей привітав голова Перемиського відділу ОУП Ігор Горків.

Учительки «шашкевичівки»

Згодом на сцені з'явилися колядники. Усього взяло участь 13 груп. Серед них – учні Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича, які виступали соло, дуетом та цілими класами. Був теж гурт учительок «шашкевичівки», діти української дошкільної групи та перемиські колективи «Вовча зграя», «Краєчка», «Крайка» і родина Данилейків. Приїхали й колядники з Ярослава зі своїм священником з греко-католицької парафії отцем Павлом Шадим. До співу виконавців приєдналися і глядачі.

– Зала була повна. Цього року на кутю прибуло понад двісті гостей, – розповідає Ігор Горків.

Не бракувало на столах і типових різдвяних страв, зокрема куті з пшениці, меду, маку, горіхів та сухофруктів, які, як і щороку, готують монахині.

Організатором огляду вертепів і традиційної куті в Народному домі незмінно залишається Об'єднання з Перемишля. Цього року до підготовки заходу долучилося Українське вчительське товариство – відділ у Перемишлі. ●

Колядники з Ярослава

Діти з садочка

Гурт «Крайка»

Учні «шашкевичівки» перед своїм виступом

eprasa.pl 4061567a6b

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

28-ме Білобірське колядування

Традиційно польсько-українське колядування у Білому Борі відбувається щороку по черзі в римо-католицькому та греко-католицькому храмі.

Цього разу захід пройшов у парафіяльному костелі, а участь у ньому взяло дванадцять українських та польських виконавців: вокальних гуртів та хорів. Українців представляли учні з Початкової школи ім. Тараса Шевченка у Білому Борі, діти з греко-католицької парафії у Щецінку, хор «Оберіг» з М'ястка та парафіяльний хор греко-католицької парафії у Білому Борі.

– З цілковитою впевненістю та великою радістю можу сказати, що польсько-українське колядування вирізняє нас в усьому регіоні, оскільки другого такого колядування немає. Ми повинні бути горді з цього, – сказав бургомістр Білого Бору Павел Міколаєвський. Він наголосив, що за час організації події була пропозиція перенести свято до будинку культури, але краса спільного колядування саме в тому, що воно відбувається почергово в костелі та церкві. Саме тому кожного року колядування стає винятковою подією та духовним переживанням. ●

Діти з греко-католицької парафії у Щецінку

Кожного року польсько-українське колядування збирає численну публіку

Господарями білобірського колядування почергово стає римо-католицька та греко-католицька парафія, які представляли кс. Пйотр Фліс та о. Маріюш Дмитерко. Свято також вшанував своєю присутністю бургомістр Білого Бору Павел Міколаєвський

Діти з Початкової школи ім. Генрика Сенкевича у Білому Борі

Діти з Початкової школи ім. Тараса Шевченка у Білому Борі

eprasa.pl 4061567a6b

Олександр ЛЮБЧИЧ
Фото з сайту uinp.gov.ua

Життя як «тканина з чудних контрастів»

Петро Гулак-Артемовський

Один із перших класиків українського письменства і зачинателів байки Петро Гулак-Артемовський, очікуючи свого 30-літнього ювілею, написав: «Мої дні – це тканина з чудних контрастів: я живу плачучи, я плачу сміючись… Щоби полегшити свою долю і свої пекучі жалі, зітхаючи я пишу кумедні вірші. Яка ж бо смішна наша доля! Бажаючи плакати, я смішу інших». Ці нарікання відомого байкаря перегукувались зі словами поетеси Лесі Українки, яка з'явилась на світ через п'ять років, як його не стало і вже настраждалась до свого 25-річчя: «Щоб не плакать, я сміялась». Її талановитий попередник так тяжко, як Леся, не хворів, але теж мав свої страждання, які даються кожному – від народження. І це обов'язковий атрибут нашого земного життя.

Дитячі та юні роки поневірянь бідного сироти

16 (27) січня 1790 року в українському місті Городище на Черкащині народився хлопчик, який отримав «апостольське» ім'я – Петро. Його батько, теж Петро Гулак-Артемовський, був священником Покровської церкви, належав до козацького роду і володів невеликим хутором. Мати Уляна померла, коли хлопчикові виповнилось 12 років, тож він рано осиротів. Петрик був сьомим в багатодітній родині, дуже вразливим, довірливим і самолюбивим хлопчиком. Протягом 1802-1814 років мешкав у Києві, де навчався у бурсі, а потім – у Києво-Могилянській академії. Це були нелегкі роки, коли Петрик відчув на собі «усі негаразди та поневіряння, які випадали на долю бідного школяра». Інколи голодував, блукав по місту і підбирав «на площі залишки від чумацьких обідів», про що й розповів у спогадах. Під кінець навчання закохався в одну дівчину, проти чого виступили її батьки. Вони стали тримати її вдома: дівчина засумувала й померла, що стало глибокою душевною травмою і для бідного юнака. Петро, недовчившись в академії, покинув її і поїхав далі, на Захід: почалась педагогічна праця у Бердичівському приватному пансіоні, а потім у родинах польських поміщиків на Волині. Однак це тривало недовго. Юнак зрозумів, що його власна освіта є недостатньою. В 1816 році за допомоги піклувальника Харківського університету графа Северина Потоцького йому вдалося стати вільним слухачем цього навчального закладу, а в наступному році – одним із його викладачів.

Викладацька і творча робота Гулака-Артемовського

Отже, у 1817 році він влаштувався на словесний факультет Харківського університету, де започаткував викладання польської мови, літератури і культури, і робив це протягом 1819-1831 років. Спочатку не був викладачем досить високого рівня, але постійно вдосконалювався і навчав тому, що знав, своїх слухачів. Крім польської, Гулак-Артемовський розумів ще латинську і французьку мови, перекладав європейських авторів і почав друкувати свої переклади в «Українському віснику». Тоді ж з'явилися його перші байки «Пан та собака» (1818), «Солопій та Хівря, або Горох при дорозі», «Тюхтій та Чванько» (1819) та інші.

Разом із тим сучасники Гулака-Артемовського відзначали його неабиякі лекторські здібності: він умів досить захоплююче й цікаво розповідати студентам про все, що знав сам. У 1820 році, написавши роздуми «Про церковне красномовство від Феофана до Платона», він отримав ступінь кандидата, а в наступному році – магістра за наукову дисертацію «Про користь історії загальної та переважно вітчизняної та про спосіб викладання останньої». З вересня 1820 року вже викладав в університеті історію, географію та статистику. Часу для ґрунтовних занять якоюсь наукою, тією ж самою історією, в нього не вистачало, та, напевно, Гулак-Артемовський і не прагнув до цього. В 1818 році він взявся додатково викладати французьку мову у Харківському інституті шляхетних дівчат, а в 1827 році був призначений інспектором цього інституту. В 1831 році став завідувати навчальною частиною одночасно у двох інститутах шляхетних дівчат – Харківському і Полтавському. Цікава деталь: свої службові обов'язки Гулак-Артемовський виконував, не отримуючи платні, а з 1831 року мав 2000 карбованців у рік, котрих ледве вистачало на доволі часті поїздки в Полтаву та інколи довге перебування там. Але його, як і багатьох людей, потішало, що він став «виходити в люди». Він вже був відомий багатьом сановникам, особливо після розгортання своєї кар'єри у стінах Харківського університету.

В 1823 році Гулака-Артемовського призначили ад'юнктом, в 1825 році – екстраординарним професором, а в 1828-му – ординарним професором «за відмінну працьовитість, старанність до виконання обов'язків та пі-

eprasa.pl 4061567a6b

знання». Тому перед початком занять новий професор повчав студентів, щоб вони слухали своїх наставників, були слухняні монаршій волі і вірили в Бога. А інакше в той час не могло й бути, навіть якщо в душі Гулак-Артемовський і був невдоволений чимось. Микола Костомаров, якому вдалося слухати його, відзначив у своїй «Автобіографії», що «історію» у Харківському університеті читав «Гулак-Артемовський, людина з поетичною обдарованістю… але у своїх лекціях з російської історії виділявся порожнім риторством і пихатістю». Хоча до своїх службових обов'язків він відносився чесно й добросовісно, що не могли не помітити керівні особи в державі. Ситуація в імперії, особливо з приходом до влади Миколи I, стала мінятись, що позначилося на Гулаку-Артемовському: відбулося «глибоке роздвоєння» його душевного складу, хоча в стосунках зі студентами він не втрачав людяності. А двох із них – майбутніх історика і філолога – Миколу Костомарова і Амвросія Метлинського професор взяв до себе на квартиру.

В 1838-1841 роках Гулак-Артемовський був уже деканом словесного факультету, а з 1841 по 1849 рік – ректором Харківського університету. Він підтримує молодих і талановитих вчених, зокрема Ізмаїла Срезневського, який став основоположником наукової школи славістики, а також студентів, які хочуть зайнятись наукою. Ректор запропонував видати кращі студентські роботи і дисертації у збірнику «Досвід у творах студентів імператорського Харківського університету» (1846) і навіть хотів виділити на це частину власних грошей, але рада університету на таку «жертву» не згодилась. Після залишення посади ректора Гулака-Артемовського обрали почесним членом університету (1855 рік), членом Копенгагенського товариства північних антикварів і Королівського товариства друзів науки у Варшаві. На педагогічній ниві він дослужився до звання «дійсного статського радника» (що дорівнює званню генерал-майора), був нагороджений декількома орденами.

Що хотів сказати Гулак у своїх творах?

Ніхто б і не згадав цю людину, якби були тільки ці ордени, а не його безсмертні твори-байки. От, наприклад, «Пан та собака», найславніший твір Гулака-Артемовського, в якому у алегоричних образах пана і його дворового собаки Рябка показаний несправедливий стан тодішнього суспільства. Перший із них є уособленням дурості, паразитизму і розпусти дворян, другий – покірності і рабського існування селян. І що б не робили останні, вони не можуть вгодити своєму поміщику-самодуру. «Той дурень, хто дурним іде панам служити, а більший дурень, хто їм дума угодити!» – робить висновок автор у своїй байці. Людина, чий мундир прикрашений орденами за чесну службу на ниві освіти, щиро співчуває беззахисним і безправним кріпосним селянам. Але прямо про це Гулак не може сказати, тому й ховає свої думки за алегоричною формою байки, як робили до нього Езоп, Жан де Лафонтен чи Ігнатій Красицький. До речі, останній справив на харківського викладача найбільший вплив: в нього він запозичив і сюжет байки, хоча й втілив це в іскрометному і непідробному українському гуморі. В наступних байках Гулак-Артемовський дошкульно висміяв інші виразки суспільства та гидких його представників: невігластво і самовпевненість («Тюхтій та Чванько» та «Солопій та Хівря»), рабську покірність («Дві пташки в клітці»), хижацтво («Рибка»), даремність фізичних покарань («Батько та син») та інші. Крім байок, Гулак пробував писати романтичні балади – «Рибалка» (переклад Гете), «Твардовський» (Міцкевича), а пізніше й ліричні пісні. Перекладав і твори європейських авторів (Горація, Расіна, Мільтона, Руссо та інших), писав вірші, присвячені окремим визначним подіям. В останні роки життя згорнув свою творчу діяльність.

Громадське й особисте життя: друзі й рідня

Працюючи у Харкові та на Слобожанщині, Гулак-Артемовський був у центрі уваги багатьох людей, мав близьких друзів і приятелів. Він близько зійшовся із Григорієм Квіткою-Основ'яненком, якому присвятив свій перший вірш «Справжня добрість», надіслав байку «Пан та собака», і останній фактично помер на його руках. Близьким по духові чоловіком був для Гулака-Артемовського і польський поет-романтик Адам Міцкевич. Познайомилися вони у грудні 1825 року, коли Міцкевич приїхав у Харків. Відразу ж виникла взаємна симпатія та порозуміння. Гулак-Артемовський переклав на українську мову баладу Міцкевича «Твардовський», яка сподобалась громадськості і в 1827 році була передрукована чотири рази, в тому числі у польському журналі «Dziennik Warszawski». Дружні стосунки між поляком і українцем продовжувалися довгі роки. Але після того, як Гулак-Артемовський залишив своє викладання і працю в університеті, він повністю присвятив себе родині.

Почувався дуже сумно, жалкував, що залишив університет. Писав про це: «Була робота, була й охота, було діло – і робити хотілось, а тепер – лежимо, їмо, спимо, встаємо й знову лежимо. Чи хмарно, чи ясно – нам і так прекрасно. А потрібно хліба? Впаде із неба. А в небі не стане – жінка дістане». До речі, Петро Гулак-Артемовський був одружений двічі – перша дружина, француженка Луїза, померла рано, а друга – Єлизавета Федорівна Панютіна тільки й робила, що народжувала для нього дітей. Всього він мав 10 (за іншими даними – 14) синів і дочок. Їм давались дивні імена – Епільдафор, Ізумруд, Клеопатра, Неоніла, Аполлінарія тощо. До нас дійшли свідчення, що після численних пологів його друга дружина пережила глибоку душевну травму і навіть втратила пам'ять (тимчасова амнезія). На це Гулак-Артемовский жалівся в одному із листів: «Діти мої, в тому числі і новонароджена, блукають по чужих домах, а я ледве переводжу подих». Але пізніше дружина одужала, пережила свого чоловіка, і вже бувало так, що коли Петро Петрович інколи забував свої давні вірші, то вона їх нагадувала.

Хоча основоположник байкарства і втрачав пам'ять, але не почуття гумору. До смерті ставився філософськи. Він говорив: «Людей питай – свій розум май! Як не мудруй – а вмерти треба!» І додавав: «Як умру – я вам дулю покажу». Залишив цей світ спокійно й тихо 1 (13) жовтня 1865 року, прямо на богослужінні в церкві Покрови Пресвятої Богородиці. Похований у Харкові, на тому місці, де зараз розташований міський парк – там можна побачити скромний постамент, встановлений тому, хто був батьком давньої української байки. ●

eprasa.pl 4061567a6b

«Ватра», Осінь №4, 2024, 28 с.

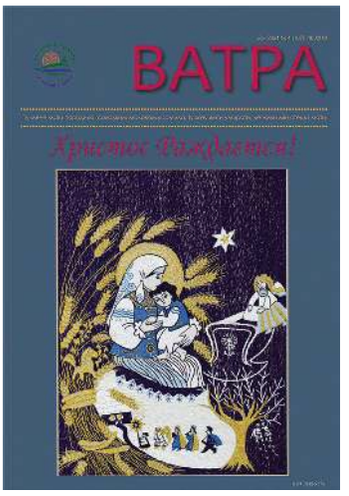

Павло ЛОЗА

Ватра між осінню та зимою

Коли ми писали в тижневику про V Міжнародну наукову конференцію, яка проходила у вересні минулого року в Перемишлі, згадували, зокрема, про вручення медалей «Сторож пам'яті» від Українського історичного товариства. Ця почесна відзнака була заснована організацією у 2018 році. Ідея полягала в тому, щоб відзначити людей, які робили й роблять особливий внесок у збереження пам'яті про минуле української громади у Польщі.

Саме під час тогорічної конференції одна з медалей потрапила до редакції лемківського квартальника «Ватра». Початок цього часопису сягає першої половини 90-х років минулого століття. Одними з ініціаторів створення видання були Михайло Ковальський та Петро Шафран, довголітній головний редактор «Ватри». Саме про цих діячів громади згадується в осінньому номері лемківського журналу «Ватра». У переліку осіб, причетних до появи видання, є й інші діячі Об'єднання лемків, як Стефан Гладик, Стефан Клапик, Олександр Маслей та сьогоднішній голова організації Григорій Трохановський, а також низка редакторів та авторів, які постійно співпрацюють з квартальником.

«Ватра» – видання, яке не лише висвітлює нинішні події. Воно було і надалі залишається хронікою сьогодення, водночас від самого початку приділяючи велику увагу і пам'яті про минуле.

Саме про збереження минулого вже понад 30 років дбає товариство «Магурич», а насамперед голова організації Шимон Моджеєвський. В останньому номері «Ватри» професор Андрій Ксенич у своєму матеріалі «Ратуєме памятники на цментери» пише про відремонтовані хрести в селі Конечна, над чим працював Шимон Моджеєвський. Роботі передувала інвентаризація та пошук архівних матеріалів про пам'ятки.

«Пан Шимон обіцює вернути до Конечной и не лем до нєй. Поправлят тото, што юж на гнеска вымагат діяня, а до іншых даколи вертат», – завершує свій матеріал Андрій Ксенич.

Як завжди, у номері також є статті на історичні теми. Одну із них присвячено 100-річчю від дня народження Івана Омеляновича Щерби. Народився він у сім'ї заможного національно свідомого селянина Омеляна Щерби в гірському селі Свіржова-Руська, колишнього Ясельського повіту на Лемківщині. У статті прочитаємо не лише про його дитинство, навчання та депортацію всієї родини у 1946 році в радянську Україну. Але передусім про діяльність Івана Щерби як педагога, політика та громадського діяча. Саме з його ініціативи й старань було відкрито 15 шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов (9 шкіл – з вивченням англійської мови, 3 – німецької, 2 – французької й 1 – іспанської мови).

Хоча Іван Щерба проживав в Україні, проте все життя тримав зв'язки з українською громадою у Польщі. Був постійним читачем і дописувачем «Нашого слова», «Дзвонів Лемківщини», журналів «Лемківщина» й «Ватра». Також збирав лемківські пісні, легенди, матеріали з історії Лемківщини, наприклад, про діяльність підпілля на Лемківщині у сорокових роках.

Іншим історичним матеріалом є текст Адама Вевюрки, який описує свою родинну історію після депортації родини з Лемківщини в село Паток. Автор розповідає, серед іншого, яким було релігійне життя переселених українців, зокрема лемків.

Про схожу долю своєї родини у статті «Мамине серце» пише Василь Шляхтич. У ньому автор згадує свою матір Пелагію та те, як його батько залишився сам з трійкою малих дітей після смерті матері в 1960 році.

У номері вміщено ще кілька матеріалів-спогадів, присвячених важливим постатям для лемківської громади. Ідеться про діяча Об'єднання лемків та довголітнього старосту лемківської «Ватри» Петра Чухту, отця Володимира Гайдукевича, який був парохом, зокрема у селі Воловець, та одного із найвідоміших дослідників українського фольклору Миколу Мушинку.

Традиційно у «Ватрі» подано перелік подій, якими жила громада, як-от заходи у Фонді імені Стефанії та Михайла Марковичів «Новиця», що вміщенно у «Лемківській хроніці», та чергова частина спогадів про ліцей у Лігниці. Є у «Ватрі» дитяча сторінка з віршами, різдвяними побажаннями та розповіддю про Різдво. ●

ОГОЛОШЕННЯ

Об'єднання лемків повідомляє, що змінилися години роботи офісу Головної управи ОЛ у Горлицях (ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice).
Вівторок – 9:00 – 12:45 |14:00 – 16:00
Адреса для листування:
Biuro Główne Zarządu ZŁ
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice
електронна адреса: lemkounion@poczta.onet.pl
Моб.: +48 531 925 922

Розклад роботи Центру культури ім. Б.І. Антонича (pl. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice)
Понеділок: 9:30 – 13:15
Середа: 8:00 – 16:00
Четвер: 8:00 – 13:00

eprasa.pl 4061567a6b

РЕЦЕНЗІЇ

Віктор Марек Лейк, «Тридцять років з меншинами». Ольштин: Видавництво «Edytor WERS», 2024. – 287 с.

Іван МАЗУРСЬКИЙ

Досягнення і проблеми національних меншин Вармії та Мазур

«Завдяки своїм особистісним якостям, вмінню знаходити компроміс і надійності в діях він завоював довіру обох сторін, які сприймали його як „свого представника". Це рідкісний випадок у світі політики й реаліях суспільного життя. Це стало можливим тому, що Віктор Марек Лейк керувався переконанням у необхідності соціального служіння для гармонійної співпраці між меншинами та більшістю». З цією оцінкою професора Анджея Саксона з Університету імені Адама Міцкевича в Познані неможливо не погодитися.

Віктор Марек Лейк, автор публікації «Тридцять років з меншинами», протягом понад тридцяти років як уповноважений воєводи, а після – маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства брав активну участь у формуванні життя національних та етнічних меншин у регіоні. Маючи також багаторічний досвід журналіста, він написав цікавий текст, який не лише є джерелом знань, але й багатий для кожного зацікавленого читача на факти та реалії різнонаціонального, багатокультурного, релігійного життя. Це його авторська повість. Сам Віктор Марек Лейк називає книгу не науково-історико-соціологічним текстом, а «описом, взятим із реального життя, який торкається надзвичайно важливих питань та деталей».

Унікальність цього видання зумовлена передусім біографією і характером самого автора, який також походить із меншинної спільноти. Він польський мазур і євангелик. Віктор Марек Лейк, котрий народився 10 травня 1951 року в мазурському місті Щитно, має на своєму життєвому шляху досвід активної громадсько-суспільної діяльності в екуменічному русі, журналістиці й редагуванні часописів. У 1981-1990 роках він був працівником і очільником Християнського громадського об'єднання. Ще того ж 1989 року відродив Міжнародне молодіжне християнське об'єднання «Polska YMCA», яке очолював протягом десяти років як директор, потім – як президент. Був депутатом Сейму РП 9-го скликання. Від 1994 року працював уповноваженим ольштинського воєводи, а з 1999-го – маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства у справах національних і етнічних меншин.

Нині у Вармінсько-Мазурському воєводстві проживає приблизно 10% національних меншин. Переважно українці – десь 70 тисяч, німці – 20 тисяч, білоруси – 2-3 тисячі, також близько однієї тисячі ромів та литовців, росіяни (включно зі старообрядцями), євреї, татари, вірмени та автохтонні мазури й варміяки. Крім римо-католицького костела, існують євангельські храми, п'ятдесятницькі та східні церкви: греко-католицька та православна. Можна сказати, що як нині, так і в минулому, попри величезний відтік людей після ІІ Світової війни, Вармія й Мазури залишаються різнонаціональним та багатоконфесійним регіоном.

Після 1990 року громадські організації національних меншин почали з'являтися як гриби після дощу. Об'єднання українців у Польщі, у яке перейменовано Українське суспільно-культурне товариство, що діяло в комуністичні часи, починаючи від 1956 року, створило відділи в Ольштині, Ельблонзі та Ґіжицьку і по кільканадцять територіальних осередків, підпорядкованих відділам по всьому воєводству. Німці утворили понад двадцять територіальних ланок, більшість з яких перебувають у складі Спілки німців Вармії та Мазур. Крім того, окремо діють Ольштинське та Нідзіцьке товариства німецької меншини. Працює Мазурське об'єднання в Ольштині та Вірменське об'єднання в Ельблонзі.

Нещодавно створено Ольштинсько-Ґданську єпархію УГКЦ з осідком в Ольштині з мережею греко-католицьких храмів по всьому воєводству та в інших регіонах.

У воєводстві діє дві школи з українською мовою навчання: Початкова школа з українською мовою навчання (УМН) в Бартошицях і Комплекс загальноосвітніх шкіл з УМН – від початкової до середньої – в Ґурові-Ілавецькому. Заснувати українську школу в Ольштині та Український регіональний культурний осередок поки що не вдалося, незважаючи на багаторічні зусилля голови Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Степана Мігуса. Не вистачило волі та розуміння цього питання серед органів державної влади та місцевого самоврядування, й навіть у частини батьків-українців. Мережа шкіл з німецькими класами розвивалася з 2005 року, але суттєве скорочення субсидій урядом «ПіС» призвело до її ліквідації. Відновити класи з викладанням німецької мови зараз важко насамперед через нестачу вчителів.

Українська та німецька меншини мають власні радіопрограми. Українці – кожного дня, німці – раз на тиждень, час від часу TVP 3 Ольштин транслює програму «Українські вісті». Виходять також газети та журнали: українські («Наше слово», «Благовіст») та німецькі («Storchenpost», «Mitteilungsblatt», «Allensteiner Nachrichten»).

Меншинні організації спільно проводять багато культурних заходів. Найвідоміші – фестиваль «Під спільним небом», «Sommerfest», Шевченківські дні, Загальнопольські дні українського театру, Дитячий фестиваль в Ельблонзі, Фестиваль церковної музики в Ґіжицьку, фольклорний фестиваль «З мальованої скрині» в Кентшині та «Еколомия» в Ґурові-Ілавецькому.

18.

eprasa.pl 4061567a6b

Продовження з 17 сторінки

Десять років існував Міжнародний фестиваль програм телебачення і радіо «Калинові мости» (2010-2019 роки), у якому участь взяло понад 400 журналістів з України. У регіоні, але і по всій країні та за її межами, зокрема в Україні, дуже популярним став українсько-польський музичний гурт «Еней» з Ольштина, ромський ольштинський гурт «Хітано».

Серед проблем меншинних організацій варто згадати нестачу приміщень. Коли ж вони є, то не вистачає коштів на їхнє утримання та створення робочих місць, щоб працевлаштувати хоча б одного працівника.

Окрім уповноваженого у справах національних меншин, воєводська самоврядна влада має єдину в Польщі Комісію у справах національних та етнічних меншин, яка тісно співпрацює з організаціями національних меншин, дбає про фінансову підтримку їхньої діяльності. Книга Віктора Марека Лейка детально описує цю співпрацю, вказуючи також на труднощі. Цікаво тут представлено міжнародну співпрацю, а також роль організацій меншин у розбудові партнерства з міськими та районними представництвами Німеччини й України в культурній або соціальній сферах.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що за понад тридцять років у Вармінсько-Мазурському воєводстві завдяки вдалій співпраці вдалося побудувати мультикультурну громаду, яка, як зазначено у стратегії розвитку воєводства, є багатством нашого регіону в об'єднаній Європі. Посеред 20 розділів книги міститься один під заголовком «Ми всі є українцями», присвячений війні в Україні, розпочатій росією, і допомозі українському народу. Ще один із розділів «Мирон» присвячено Миронові Сичу, який передчасно відійшов у вічність. Мирон Сич був не лише засновником унікальної української школи в Ґурові-Ілавецькому, а й депутатом Сейму протягом двох скликань, головою сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства та воєводським віцемаршалком, постійним активним діячем ОУП.

Про все це детально розповідає представлене видання. Вартісним надбанням книги є низка інтерв'ю Віктора Марека Лейка з представниками національних та етнічних меншин: Мироном Сичем, Стефаном Дембіцьким, Степаном Мігусом, Іваном Піком, Генриком Гохом, Барбарою Віллан, Кристиною Плохарською.

Неодмінно треба погодитися з маршалком Вармінсько-Мазурського воєводства, котрий зазначив: «Ви отримали надзвичайну книгу, яка описує життя нашого регіону після політичної трансформації 1989 року, але очима наших сусідів і друзів з національних меншин, що проживають у вармінсько-мазурському регіоні. Буває, що вони мають різні імена, як Ірма чи Мирон, носять вишиванки, вони ходять у неділю не до нашої церкви, а до православної, і розмовляють між собою іншою мовою. Проте, як і ми, вони багато працюють і є лояльними громадянами Республіки Польща».

Автор Віктор Марек Лейк присвятив книгу пам'яті свого друга Мирона Сича. ●

ВІДІЙШЛИ

З великим смутком прийняли ми вістку, що 22 січня в Ґіжицьку, на 45-му році життя, після тяжкої хвороби померла

бл. пам. ВІКТОРІЯ ПЕТЮК

заслужена вчителька української мови в пунктах навчання у Круклянках і Позезджі.

Пані Вікторія від перших днів приїзду з Дубна на Рівненщині до Ґіжицька активно включилася в організоване життя українців у Польщі, ставши диригенткою хору Мазурського відділу ОУП «Камертон», а відтак і членкинею того ж відділу.

Бракуватиме нам Її молодечого запалу до громадських акцій і життєвої благородності.

Осамітненій сім'ї – чоловікові з дітьми і дальшій родині складаємо щире співчуття.

Вічна Їй пам'ять і Царство Небесне!

Головна управа Об'єднання українців у Польщі

22 січня 2025 року упокоївся в Господі світлої пам'яті

† МИХАЙЛО СТАРУХ

батько о. Павла Старуха ЧСВВ, довголітнього пароха парафії св. Миколая у Банях-Мазурських.

Щирі співчуття о. Павлу та його родині

від о. Василя Парасюка ЧСВВ і всіх парафіян парафії св. Миколая в Банях-Мазурських

eprasa.pl 4061567a6b

Передплата «Нашого слова» на 2025 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**145,00** зл	**290,00** зл	**580,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**155,00** зл	**310,00** зл	**620,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	**1100,00** зл
130,00 євро	**260,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
200,00 дол КАНАД.	**400,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
140,00 дол США	**280,00** дол США

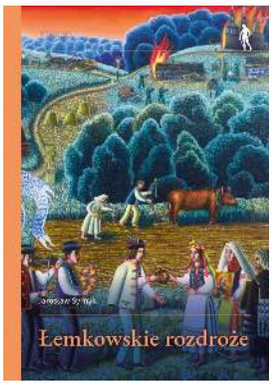

Рекомендуємо придбати книгу професора історії та працівника Інституту етнології та культурної антропології Вроцлавського університету Ярослава Сирника – «Лемківські перехрестя».

У своїй книзі професор взявся за кілька ключових дослідницьких завдань, як-от аналіз впливу подій 40-х років минулого століття на настрої лемків, їхню участь у різних формуваннях і подальшу міфологізацію цих подій.
Історик також розглядає, як цей досвід зараз використовують для створення образу, серед іншого, ідентичності нащадків переселенців з Лемківщини.
Ви можете замовити її у видавництві:
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Pl. Uniwersytecki 15, 50-137 Wrocław
Та інтернет-книгарні: **тел. 71 375 2809, 518 355 632**

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogłoszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 4061567a6b

Ціна 1 примірника — 35,00 злотих; із висилкою — 45,00 злотих.
Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:
„Tyrsa" Sp. z o.o.
ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
e-mail: tyrsa@hot.pl, тел. +48 |22| 679 95 47
або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:
TYRSA Sp. z o.o., Warszawa
Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029
чи поштовим переказом, із позначенням, скільки примірників замовляється.

eprasa.pl 4061567a6b